

zgloblja, dokler se popolnoma ne posuši. Vzrok je v koreninah. Tako drevo gre odkopati, suhe korenine prerezati, dobre prsti jim dati, in nekaj vej vzeti, najbolj pa vse suhe do zdravega lesa odrezati, in rane zamazati; po tem se bo drevo spet pomladilo in še dolgo rodilo.

Vodenica.

Kedaj po deblu drevesa počí koža, in iz nje se muzga cedi. Takemu drevesu se bolna koža do zdrave izreže, rana zamaže, ob času pušča, to je, v kožo po deblu vreza naredi, zemlja zrahlja in s pepelom pognoji.

Toča.

V časi toča silno drevje poškoduje. Tako poškodovano drevje se naj s kravjekom in ilovico pomaže.

Opazka. Po mladem sadunosniku je v obče dobro kopati, da mlado drevje več živeža dobiva, ker se mu zemlja zrahljuje, in če še se kaj seje ali sadi, se navadno tudi zemlja pognoji. Vendar je treba jako paziti, da se o kopi koreninice dreves ne ranijo; pa tudi nič preblizo dreves ne seje ni ne sadi, posebno takih reči ne, katerih korenine globoko v zemljo segajo, da drevesom potrebnega živeža ne jemljejo.

Dopisi.

Iz Ptujja. — (Ogled na volitev našega poslanca Hermana.) — Modros vržen v žest (spiritus) še strašno zasiči, a potem krepne; temu podobno se mi zdi besneče gadno nemškutarstvo vede in vide, ka mu k koncu teče doba slavnih dni naslonjenih na prekrotke in prepotrpiljive slovenske rame, napinja še vse strune na doseg napačnih namenov, na močenje zdravih in dostojnih nagledov; nemškutarji slepijo nezvedence, zolijo, hlinijo se, lažejo, obetajo, razsajajo po zverinskem, vsaj pozabivajo, ka se gibljejo v človeškem društvu, ka so ljudje. Malo več zdravega nauka še našemu ljudstvu in trdne značajnosti, da ne bode vsak bedak in zijak z njim mlet kakor guda z mehom, pa odklenkalo je ostudnim dvoživcem in jih hudobnim naklepom. Zvršitev volitve deželnega poslanca za ptujski in rogaški okraj slavna, uspeh časten, poraz za nemškutarstvo bridek — pelin, trinje. Itak bode treba omeniti nekatere opazke in svetu pokazati den 23. rožnika, da se razvidi nečuden pritisk na naše slovensko ljudstvo od nasprotniške in uradne strani.

K prvotnim volitvam volilnih možev bili so tudi pošiljani poverjeniki ne znajoči slovenski, nek takih nezaročljencev poprašan od prostega Slovenca, kak namen je tej volitvi, burkvasil je v nerazumljivi nemščini čistim Slovincem neko pomešano godlo, a potle nagovoril župana, da isto pové v našem jeziku. Jeli te zato plačuje slovenski kmet, ka ne maraje za njegov lepi golé niti se toliko ne poskrbiš, da bi mogel govoriti v besedi jemu razumljivi? jeli bi se naj gospodar zbog blapca učil drugega jezika, a ne blavec, kterega gospodar svojimi peticami plačuje? Nek drug nemškutarski uradnik je priporočal kot volitveni poverjenik na vse kriplje nemškutarskega ponudnika pri prvotnih volitvah, čeravno je pre ukazano bilo uradnikom povse nepristrano se obnašati. V neki občini so se možje in duhovniki razgovarjali, koga hočejo voliti, a poverjenik to opazivši, je mahoma zinil: moja gospoda! prosim, ne zdelavajte volilcev. Je li to kaj spada na poverjenika, če se možje o volitvi razgovarjajo in posvetujejo? o tem nima škricar niti čmrgnoti. Zoper volitvene poverjenike ne vedeče slovenski in pristranski se kazoče prosvedujejo Hermanovi volilci. — Kdo nam vé razozlati vzrok, ka je en oddelek volilcev imel na volitveni izkaznici naznanjen začetek volitve ob devetih, a drugi o polredena jstih? menda se je htela s tem zmotnjava delati? C. k. okrajnega glavarja g. Strobacha moramo potegniti na odgovorost in razjasnilo tega nam kvarnega nereda in pogubne motljivosti. Neprijetno se je pod nos kadilo marsikteremu črtniku slovenstva, videvšemu, ka so slovenski volilci za narodno zastavo ponosno pablajajočo in razvijajočo napis: „gosp. Herman bo naš poslanec“, sprejavani od godcev godočih ves pot, namreč od čitalnice po gospodski ulici do volitvišča: „Naprej zastava slave“, častno kot borilni junaki so stopali. Pred vrati postavšemu zastavniku prijel je hipoma nek najet drbalnik za zastavo,

ne umé razločka med mojim in tvojim, toraj razbojniško; naglo priskočivši korenjak g. V. rekel je črstvo: zastava je naša, na kar je popustil napadnik, in djana je bila v volivnico — nemškutarsko kasino — kder nam je bilo odločeno torišče za volitev, češ, da bi se toliko leže in silneje dalo pritiskati. Ne vem, kaj je oviralo, ka niso bila nijednostranska tla odmerjena za to delo? Črkami na črevelj dolgimi je na svisleh rečenega hrama razčoperjen stal napis: Izvolite Rodošega, v bližini se je pivo točilo, smotke pontjale, drhal ptujška blejala vreščanje zverjadjemu tuljenju najpodobnejše, Rodošekov pajbar, obisnovši že pri začetku učilniške lestvice, pa hvalil na vse grlo očó, tolmače in prave, koliko je temu ali onemu dobrega učinil. Občinstvo halabuka in drtje je rastlo, ter zahtevalo po vsej sili našo zastavo mirno v kotu slonečo dotle, dokler je ni odnesel orožnik, da se je zunaj obesila in po takem so razsajalci mogli razložnejše čteti častno ime Hermanovo. Vstop v volivnico je bil dovoljen samo volilcem, vendar vrinoli so se tudi besnjaki s pokritimi keblaçami, deroči se in tuleči kakor lakotni volkovi po ruskih pustinjah, kakor stekljači peneči se na mirno duhovništvo in narodno stranko, nered je kipel, nek Rlač Juri s Soviča, videmske župnikovine doma, najet in menda precej trdno pijan, divjal je huje, nego li neukrotljiva bora zimi in spomladu na Krasu, rigaje nečlovečje ručanje in brečanje. Od zunaj so palice v zraku plešale groze se v volivnico, narodnjaki so zahtevali red od c. k. poverjenika in pa orožnike, inači bi vso odgovornost nepovoljnih izgredov zvrnoli na njega. Omenjeni zijak je imel najbrže namen in nalogo prestrašiti in razpršiti volilce, a potle s svojimi privrženci zmoči, vendar črni naklepi niso stekli po volji. Kot nepozvanec in nevolilec se je tudi gibal po volilnici Hekov Janžec, po pismu Drevenšak z Leskove, bržčas je splezil prek plota, kajti na vrata pre stražnik ni puščal ljudi brez izkaznice; opomenjen od nekega volitvenega razvodnika, naj odide iz tega torišča kot nepovabljenec, skesil se je kakor jazbec naganjan iz tuje koruze, še poverjenikov pomagač ni našel poslaha, slabost ali nehotnost. —

Volitveni razvod (komisija) je bil sevsema naroden, vseh sedmero je volilo ljubljenea slovenskega naroda, gosp. Hermana. Ne vidi nam se prav, ka bi prvo mesto zasedel c. k. poverjenik, kakor se je tu vršilo, nego prvosednik volitvenega razvoda, kaj takega je ali neznanje reda ali pa nesramnost. Tudi ne ide pravilno, ka prijemlje izkaznice od volilcev c. k. poverjenik in popituje koga konec voli; to si je menda drzno prilastil okrajni glavar g. Strobach, da bi pritiskal volilce. Kaj je poleg c. k. poverjenika v volivnici iskal g. dr. Rupnik? Ni nam dano pogoditi pravila ali pravice, po kateri bi se postavljali volilci na gornji kraj mize volitvenega razvoda, kakor n. pr. g. Leskošak, menda da bi svojoj premožno osobo in lesičjim pogledom tlačil volilce postavljajoče se onkraj jemu nasproti, kedar je bilo zvano ime posamnikov. Vse je bilo navrto proti nam, najnespodobnejše se razsajalo zoper duhovništvo, da bi po takem zasramuje vodnike odvrnoli ljudstvo od njih, a za se masten lov napravili na menje zvedenem in neprevejanem narodu. Zvito nemškutarsko smetje išče zagozde zabijati med ljudstvo in duhovnike, da bi toliko zdatneje v kaluži ribilo, da bi dobivše je v kremplje in puščene brez vojvodov leže je podelalo, ter ostalo nam vsem za vrhovnike in oblastnike. Namen toliko se napinajočega nemškutarstva je z nami gospodovati, v kar nijen pameten Slovenec nikdar ne more in ne sme privoliti. Dragi Slovenec! ne daj se zanarjati od tujcev in nemškutarjev, ter vedi, da ti je duhovnik gotovo največi dobrotnik, ki med narodom za narod živi, ki je na prsih slovenske matere kakor ti učil se lepe glasove slovenskega jezika milo izgovarjati; ako se tebi bolje godi, tudi duhovniku, mora toraj s tebo čutiti, trpeti in se veseliti. Ali bi morebiti tiste čislal za svoje dobrotnike in prijatelje, kteri si dajo srebrno namizje glasovati na potroške tvojih krvavih žuljev, kakor je to učinil, po naznanilu nemškega časnika, g. Rodošek; ali one, ki so mu to protipostavno zglasovali, kakor postavimo g. dr. Šrafela in tovarši, ali tiste, ki po 12 odstotkov jemljejo peneze ti posodivši, pri drugem blagu pa še je menda inači, kakor postavimo gosp. Leskovšak, ali one, ki odinod priromavši v tvoji domovini živijo maste se s tolstoj službo, pa ne vedo namič tvojega jezika, kakor postavimo c. kr. okrajni glavar g. Strobach g. Fichna realnogimnazijski ravnatelj in več podobnih tujih stvorov; ali takše, kteri po krčmah kot divji zijaci brez

vzroka in pameti psujo duhovnike, katerim oziroma na znanost in omiko niso vredni niti doteknoti se remenja njihovih opankov, kamo li jim razvezati; ali one sirovnjake, ki navadno nosijo v lapah besede: „verfluchter Bauer“, samič kda jim ga je treba, ližejo mu se, da ga porabijo na svoj hasek. Kar so bili farizeji za Kristusa, to so pri nas dnes nemškuskutarji, kateri se upirajo zdravemu nauku in temu, kar je narodu koristno, a iščejo samo svoj dobiček in slavo. Po dognani volitvi je c. kr. poverjenik rekel celo medlo in puhlo: No Herman je izvoljen. Krika in vika zunaj volitvišča in psovke venomer. Pred razhodom nam je še gosp. okrajni glavar, opominjan zastran divjanja na trgu, račil reči: „Sehen sie, meine Herren, die Geistlichkeit hat fürchterlich gewütht sowohl auf der Kanzel als auch im Beichtstuhl, das vor dem Wahllokale stehende Publikum hat weder eine Kanzel noch einen Beichtstuhl, wohl aber die Fäuste: das die Satisfaction“. (Duhovniki so strahovito rogovilili, kamor na propovednici tamo v spovednici, občinstvo pred volivnicoj stoječe nima niti propovednice niti spovednice, ima pa pesti; to je zadovoljščina). O tej izreki razlogo pisati ni tu mesto, itak treba je povedati, ka mi imamo izrekovalca navedenih besed za grdega opravljevca in hudobnega lažljiveca, dokler resnice rečene trditve s svedoki ne dokaže, in še pristavljamo, ka zdravi poduk nikoli ni rovarjenje in rogoviljenje, nego sveta dolžnost nevednikom ga deliti. Odbhajajočim nam je jedro nemškutarke olike ptujske žvižgalo, mrjavkalo, pis-kalo, cvililo, mrčalo, ulilo, tulilo, rjulo, vreščalo, ručalo, brečalo, zverinski zolilo; kaj pametnejšega pa tudi nismo pričakovali od drhali vzgojene za Strafelovega županovanja. Tako sprevajanje je častivno za nas, kajti vemo, ka blatnjaki ne vedo ceniti biserov. Povedali bi tudi besede, katerimi so nas ptujski omikanci odbhajajoče pozdravljali, toda poštena duša niti misliti ne more kaj toliko svinjskega, ne da bi isto pisala ali govorila; bodi na slavo onim, kateri so jo govorili ali govoriti učili, sin madjarskih pustinj bi se sramoval kaj podobnega misliti, kamo li očitno trobiti. — Kaj bi neki rekli ptujski gospodje, ako bi je mirno in dostojno prihajajoče ali prišedše na ladanje seljaštvo na enaki način pozdravljalo, ako bi kanilo poprek ptujsko surovost primerno poročati; toda kdo vé, če že ne zori kaka leskovice za srboritne uemškutarke zijake, zavijače in motljivec slovenskega ljudstva. Skvarjenost je toliko presežala v nemškutarskem taborn, ka je nek volilec kane voliti g. Rodoška očitno rekel, za kogar se tako po živinskem dela, nima moga zaupanja, jaz bodem toraj volil g. Hermana.

Potrebno se mi zdí, svetunazanitati imena častnih možev, katerih so za narod glasovali; naj se svetijo v narodni zgodovini, naj vidijo prvotni volileci, ka so poslali vredne korenjake na volitveno borišče, kateri so poslali slovensko ime. Našega junaškega, neprestrašenega, globoko učenega in nas čez vse na zemlji ljubečega in najzvrstnejšega slovenskega poslanca so volili ti-le volileci: g. Meško, župnik, prvosedik volitvenega razvoda; Stranjak, dekan in župnik; Raič, župnik; Kranjec Juri, posestnik v Spuhljah; Muršec, Rola, Žurman, volitveni razvodniki. Nadalje g. Črnivec, župnik pri sv. Andreju na Goriškem; Petrič, učitelj v Leskovei; Gregorec; Zorko, Dragoviča, Hrtiš, kaplan pri sv. Trojici v Podlebniku; Bezjak, župan v Paradiži; Korpar, Mikl, trgovec pri sv. Margeti; Kokot, Vučnik, vzorni učitelj pri sv. Barbari; Kramberger, župnik pri sv. Janžu; Kovačič, Zorko s Kicera; Čuš; Korošec; Predikaka; Koser; Gomilšak; Kranjec, župnik pri sv. Margeti; Ambrož; Kostanjevec; Satler, župnik v Monspergu; Sagadin; Vesenjaki; Kosiše; Kunaj, kaplan na Črni gori; Pihler; Bezjak, župnik pri sv. Marku; Kornfeld, provodnik na Vidmu; Petek; Štuhec župnik na Polenščaku; Rapič; Majcen; Feguš za Skorošnjak; Zagoršek; Zadržavec; kaplan pr sv. Barbari v Halozah; Furek; Slanič, župnik pri sv. Bolfenku; Trampuš, kaplan na Zavrči; Murko; Kostanjevec, za Borovec; Holc, župnik na Vurbergu; Klasinec; Nagy, dekan v Cirkovcih; Lednik; kaplan v Cirkovcih; Kitak in Mikuš z Rogaške gore; Pepelnik; Trafenik, Kit; Lindič; Zerak; Ferenčak, župnik v Kostivnici; Šeligo; Stiplošek; Štor, župnik pri sv. Roku; Ažgan. Še mnogo drugih bi bilo za njega glasovalo, ako bi se imeli svobodno in brez strašnega pritiska gibati, vsaj mislim, ka s prepričanja nasprotni ponudnik ne bi bil deset glasov dobil. Her-

man! ljubezen naša in ponos naš, diči se, slovensko razumništvo*) združeno s častnimi narodnjaki te pošilja na vroče borišče, da si vzpet oviješ sence cveticami junaškega in modrijanskega ter nasprotnike podirajočega govorništva, — duh modrenik in duh plamenik te sprevajata in krepita.

Hermanovi volileci.

Iz Huma. Na tem hribu stoji lepa cerkva sv. Ivana s krasnim razvidom, in poleg šolsko poslopje, v katero že čez šestdeset let od treh občin pridno zahaja po zimi čez sto, in po leti osemdeset in še više učencev obojega spola; tudi se po nedeljah v šoli uči, in keršanski nauk ponavlja in sv. blagoslov deli.

Kjer so po večletnem obečanju farmani se zavezali, po duhovnika v Ormuž z vozom hoditi, se je že letos nekekrati zgodilo, da akoravno gospod župnik pri fari kršanski nauk za Hum oznanijo, vendar nekteri frankovski kmeti, na ktere vožnja pride, nočejo zapreči in po duhovnika iti. Kako daleč bodemo tedaj z našo mladino prišli, ako se stariši cerkvi ustavljajo, duhovne črnijo in očitno kažejo, da njim za sv. nauke ni. Pri takih prilikah bi moral srenjski predstojnik, ako ni tudi mlačen, „moža“ pokazati, in tako neobtesane in sirove kmete, ki so se Bog zna od kod v občino pritepli, in mislijo nekoliko besed nemški beknoti, prav oistro zavrnoti, ali njih kaznovati s tem, da namesto njega drugi zapreže, oni pa naj plačajo. To je velika sirovost, hudobija in nepokornost; do 600 ljudi čaka pri cerkvi na duhovnika in blagoslov, še le na zadnje se zve, da smo zavoljo nekega kmeta, kjer ni po njih šel, za nos vodjeni. Za vse Humljance eden.

Zdravilske stvari.

Neke grde bolezni in navade.

(Dalje.)

2. Nos je večkrat prav grd gledati, in sicer, če dolgi lasje iz nosnic rastejo, in še bolj, če se na teh nahaja suha nosna zleza, ali pa, če se nosla tobak, če celi kupi tobaka na leseh v nosnicah ali pod nosom vesijo. Če je koža na nosu gumbasta ali rudeča ali celo modra (tako imenovan „kufrast“ nos). Gumbaste in rudečice na nosu se mora začeti taki zdraviti, ko se prikaze, ker kesnej se težko odpravi. Vsak, kterege nos začne biti rudeč, se mora varovati vsega, kar žene kri proti glavi, kakor jeze, vročine, mraza poprek vsega, kar razdraži kri in jo žene v obraz; posebno pa se mora varovati, vseh opijančljivih pijač, vina, zganice, ruma, piva, likerov itd. Nos se dalje mora mazati s črstim lojem ali pa s kolodijem, kateri krvne žile spet skupej potegne.

Mnogokrat rastejo na nosu posebni majheni gumbeki ogreči, pšeno, posebno na nosnicah in se tako prikažejo, kakor majhene črne pike ali kot mali beli mehurčki, ki se kesnej radi množijo, po čem se nos grdo rastrga. Da se v okom pride se mora loj iz nosnih žlez večkrat izstiskati, kar se stori ali z dvema nohtoma ali pa z noževim hrbtom; dobro je tudi, če se take gumbaste namažejo večkrat z kolodijem, kateri, ko se je posušil, se spet mora s silo odtrgati, ker se po tem potegne loj iz nosovih žlez. Če je loj v nosnih žlezah se otrdil, se mora poprej omehčiti, kar se naj lože stori, če se deva na nos prosena kaša v mleku kuhana ali pa lebceltersko testo. Črne pike na nosu pa se lahko odpravijo, če se nos z malo v mlačni žaifnici namočeno, krtačico dobro riblje. Poprek se vse take pike, mozolčki, mehurčki itd., ki se nahajajo na koži s tim najlože odpravijo, če se z večer z milom (žajfo) dobro operejo. — Če pa je koža na nosu vneta, ali se gnoji, se naj na njo deva ali mrzla voda ali pa se naj maže s črstim lojem.

H koncu še moramo opomniti, da je grdo vsekovanje ali trebenje nosa s prsti zelo neugodno za gledati posebno pri jelu. Tudi pri kihanju se mora paziti na to, posebno v društvu, da se ne izprazni ves nos in da se ne kiše v obraz drugemu.

(Dalje.)

*) Nasprotni ponudnik ni dobil nijednega glasu od školanege človeka, krlhjačeki so strahopezdeli. Pis.